

Whistleblowing a przetwarzanie danych osobowych

Gerard Karp | CEE Privacy Legal Leader | adwokat | szef zespołu TMT/IP i ochrony danych

Maj 2019

Definicja i funkcja sygnalisty

Sygnalista (ang. whistleblower) – to osoba, która w interesie publicznym zgłasza istotne nieprawidłowości w organizacji podmiotu zbiorowego mogące prowadzić do popełnienia czynu zabronionego

Mogą być nimi pracownicy podmiotu zbiorowego, członkowie organów, osoby działające w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego na podstawie czynności prawnej, zaś informacje przez nich zgłaszane dotyczą:

- Podejrzenia przygotowania, usiłowania lub popełnienia czynu zabronionego
- Niedopełnienia obowiązków lub nadużycia uprawnień przez organy podmiotu zbiorowego lub innych osób
- Niezachowania należytej staranności, wymaganej w danych okolicznościach w działaniach organów podmiotu zbiorowego lub innych osób
- Nieprawidłowości w organizacji działalności podmiotu zbiorowego, które mogłyby prowadzić do popełnienia czynu zabronionego

Jednym z podstawowych zadań organów podmiotu zbiorowego jest dążenie do zapewnienia pracownikom, którzy zgłaszają informacje ochrony przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją oraz wszelkimi innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania.

Na gruncie nowych przepisów, po uzyskaniu informacji o nieprawidłowościach podmiot zbiorowy **ma obowiązek przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego.**

Sygnaliści i postępowania wyjaśniające (1/2)

System sygnalizowania powinien umożliwić pracownikom, współpracownikom, kontrahentom, partnerom biznesowym oraz wszystkim osobom wykonującym jakiegokolwiek czynności w imieniu lub na rzecz Spółki sygnalizowanie informacji w sposób poufny przy jednoczesnym zapewnieniu całkowitej anonimowości w celu ochrony tożsamości sygnalisty

Wczesne wykrywanie i ostrzeżenie o nieprawidłowościach

Przeciwdziałanie nadużyciom

Wzmocnienie kultury etycznej i transparentności w organizacji

Regularny monitoring przestrzegania prawa i regulacji

Kanały sygnalizowania

- Część systemu zapobiegania i wykrywania **korupcji**
- Dostosowane do potrzeb i możliwości **organizacji**
- **Dostępne** dla pracowników, współpracowników, kontrahentów, partnerów biznesowych oraz wszystkich osób wykonujących jakiegokolwiek czynności w imieniu lub na rzecz Spółki
- Zapewnienie procedury **antyodwetowej**
- Zapewnienie **anonimowości** zgłaszającemu przy jednoczesnym zachowaniu możliwości podjęcia kontaktu z nim
- **Promowanie** dostępnych kanałów sygnalizowania, komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna w tym zakresie oraz szkolenia

Sygnaliści i postępowania wyjaśniające (2/2)

Postępowanie wyjaśniające

- 1** Procedura określająca
 - **Osobę odpowiedzialną** oraz ścieżkę raportowania przed komisją wyjaśniającą zgłoszenie (lub ustalenie stałej roli)
 - **Termin** rozpatrzenia zgłoszonej kwestii
 - Powiadomienie o wynikach postępowania
- 2** Zarządzanie **sytuacjami kryzysowymi**
- 3** **Rejestr zgłoszeń** o sytuacjach mogących mieć podłoże korupcyjne

Postępowanie wyjaśniające może składać się z następujących kroków:

- 1** Wyjaśnienie **okoliczności**
- 2** **Wstępna analiza** istotności zgłoszenia i wybór trybu prowadzenia postępowania wyjaśniającego
- 3** **Komisja wyjaśniająca** zgłoszenie (lub stała rola)
- 4** Analiza materiału dowodowego (**dokumentacja**), rozmowy z sygnalistą i innymi wskazanymi pracownikami
- 5** Decyzja o dalszych krokach (**sankcje**)

GECS 45% nieprawidłowości jest zgłaszanych przez sygnalistów (wewnętrznych i zewnętrznych)

Podstawy prawne przetwarzania danych

Organy podmiotu zbiorowego (...), po otrzymaniu zgłoszenia, o którym mowa **mogą** w celu zapobiegania popełnienia czynu zabronionego zbierać i przetwarzać dane osobowe osób:

- będących członkami organu
 - os. fizycznych uprawnionych do reprezentowania, podejmowania decyzji
 - os. fizycznych dopuszczonych do działania przez jego organ
 - pracowników
- nawet **bez ich zgody**.

kategorie podmiotów:

- > sygnalista/whistleblower
- > oskarżony/podejrzany
- > świadkowie

Jakie podstawy prawne przetwarzania z RODO?

- > obowiązek
- > uprawnienie
- > zgoda
- > uzasadniony interes

Sygnaliści - obowiązki wynikające z RODO

Transparentność

- 1 Realizacja obowiązku z art. 13 RODO.
 - **sygnalista?**
- 2 Realizacja obowiązku z art. 14 RODO
 - **oskarżony/podejrzany (art. 14 ust. 2 lit. f RODO)**
 - **świadkowie**
- 3 Termin dopełnienia obowiązku
- 4 Informacje o źródle

Pozostałe obowiązki

- 1 Ocena skutków dla ochrony danych osobowych (DPIA)
- 2 Bezpieczeństwo techniczne
- 3 Powierzenie - art. 28 RODO
- 4 Udostępnianie / Transfery danych poza EOG

Zakres danych - zasada minimalizacji. Dane specjalnych kategorii. Katalog naruszeń do raportowania.

Whistleblowing w instytucji obowiązanej

Whistleblowing - instytucje obowiązane

Obowiązek wdrożenia wewnętrznej procedury whistleblowingowej (art. 53 ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu).

Procedura określa w szczególności, m.in.:

- sposób ochrony pracownika dokonującego zgłoszenia, zapewniający co najmniej ochronę przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją lub innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania;
- sposób ochrony danych osobowych pracownika dokonującego zgłoszenia oraz osoby, której zarzuca się dokonanie naruszenia, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych;
- zasady zachowania poufności w przypadku ujawnienia tożsamości sygnalistów lub gdy ich tożsamość jest możliwa do ustalenia;
- termin usunięcia przez instytucje obowiązane danych osobowych zawartych w zgłoszeniach.

Whistleblowing GIIF

- GIIF zapewnia ochronę danych osobowych sygnalisty lub osób, którym zarzuca się naruszenie przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Dane osobowe są gromadzone w odrębnym zbiorze danych.
- GIIF przechowuje dokumenty pisemne i elektroniczne odebranych zgłoszeń w sposób zapewniający ochronę danych osobowych.
- Zgłoszenia są przekazywane pracownikom komórki organizacyjnej GIIF, lub innemu uprawnionemu organowi z zachowaniem poufności danych osobowych osoby zgłaszającej i osoby, której dotyczy zgłoszenie.
- GIIF przyjmuje procedury przekazywania informacji związanych ze zgłoszeniem na potrzeby ochrony danych osobowych sygnalisty i osoby, której dotyczy zgłoszenie.

Whistleblowing w bankach

Rozporządzenie z 6 marca 2017 r. ws. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach

- Bank opracowuje i wdraża procedurę whistleblowingową - zgłaszanie naruszeń przepisów prawa oraz obowiązujących w banku procedur i standardów etycznych. Musi to być specjalny, niezależny i autonomiczny kanał komunikacji.
- Procedura określa w szczególności:
 - sposób ochrony danych osobowych pracownika dokonującego zgłoszenia oraz osoby, której zarzuca się dokonanie naruszenia;
 - zasady zapewniające zachowanie poufności sygnaliście, gdy ujawnił on swoją tożsamość lub jego tożsamość jest możliwa do ustalenia;
 - sposób przekazywania członkowi zarządu lub radzie nadzorczej oraz właściwym pracownikom, jednostkom lub komórkom organizacyjnym informacji związanych ze zgłoszeniem naruszenia, niezbędnych do prawidłowej weryfikacji tego zgłoszenia, z uwzględnieniem ograniczenia zakresu przekazywanych informacji odpowiednio do celów realizowanych przez procedurę oraz treści zgłoszenia naruszenia;
 - termin usunięcia przez bank danych osobowych zawartych w zgłoszeniach naruszeń.

Dyrektywa whistleblowingowa

Główne założenia Dyrektywy whistleblowingowej

- Kanały whistleblingowe będzie musiała wprowadzić organizacja zatrudniająca co najmniej 50 pracowników oraz instytucje publiczne.
- Podmioty te będą miały obowiązek wyznaczenia osoby lub jednostki organizacyjnej odpowiedzialnych za odbieranie zgłoszeń i ich analizę.
- Ochroną mają zostać objęte zgłoszenia dotyczące naruszeń prawa Unii Europejskiej w 10 różnych obszarach, w tym w zakresie **bezpieczeństwa i ochrony danych osobowych oraz bezpieczeństwa systemów i sieci informacyjnych.**
- Państwa Członkowskie będą zobowiązane do zakazania wszelkich form działań odwetowych wobec sygnalistów, a także do stworzenia systemu kar dla osób, które takie działania podejmują.
- Projekt zakłada, że sygnalista powinien w pierwszej kolejności przekazać informację o nieprawidłowości swojemu pracodawcy w ramach obowiązującego w organizacji systemu zgłaszania naruszeń. W wyjątkowych sytuacjach (np. gdy system zgłaszania nieprawidłowości nie działa prawidłowo) sygnalista będzie mógł przekazać zgłoszenie bezpośrednio do właściwych organów publicznych.

Organizacje będą zobowiązane do zapewnienia sygnalistom skutecznej ochrony.

Dziękuję za uwagę

Gerard Karp

CEE Privacy Legal Leader | adwokat |
szef zespołu TMT/IP i ochrony danych

PwC Legal Pawłowski Żelaźnicki sp. k.